

Har leid inn konsulent til å være kommunedirektør – Ulovlig, sier jussprofessor

Kommunal Rapport 15.09.2021

En rådgiver fra konsultentselskapet Agenda Kaupang er nå konstituert kommunedirektør i Samnanger. Kommunestyret ignorerte advarslene om at ansettelsen er ulovlig.

– Det er ikke en slik tilnærming vi ønsker å ha til ansettelse av ny kommunedirektør. Jeg ser at vi er i gråsonen, men når alternativet er å stå uten kommunedirektør må dette være en akseptabel løsning, sier ordfører Knut Harald Frøland (Bygdelista).

Etter kun ni måneder som rådmann i Samnanger, valgte Ingebjørg Vamråk i juni å si opp sin stilling.

I slutten av august sto kommunen fortsatt uten en erstatter for Vamråk. Hun hadde siste arbeidsdag 7. september.

Dette førte til at ordføreren kontaktet konsultentselskapet Agenda Kaupang for å løse situasjonen.

Fikk tydelige advarsler

I starten av september vedtok kommunestyret, med 14 mot 7 stemmer, å leie inn en ansatt i konsultentselskapet som skal fungere som konstituert kommunedirektør fram til 11. november.

I saksdokumentene ble kommunestyret advart av avtroppende rådmann om at den skisserte løsningen brøt med kommuneloven.

«Det framgår av paragraf 13–1 i kommuneloven at kommunestyret selv skal tilsette kommunedirektør», skrev Vamråk.

Hun viste i saksdokumentene til Odd Overå og Jan Fridthjof Bernts kommentarutgave av kommuneloven der det pekes på at stillingen som kommunedirektør, har en særstatus innenfor den kommunale forvaltningen.

I kommentarutgaven skriver Overå og Bernt:

«Det vil dermed ikke være adgang til å la et konsulentfirma ved en spesifikt utpekt medarbeider fungere som kommunedirektør i kommunen/fylkeskommunen».

– Sørgelig at dette er nødvendig

Til tross for dette, valgte flertallet av kommunestyret å vedta den foreslåtte avtalen om å leie inn en konsulent Øystein Granheim fra Agenda Kaupang i to måneder til en pris på 286.400 kroner.

Opposisjonspartiene H, Ap og MDG har bedt om lovlighetskontroll av vedtaket.

– I saksdokumentet sier rådmannen i klartekst at det foreslåtte vedtaket er i strid med kommuneloven. Likevel velger man å fatte vedtaket. Dette vedtaket kan ha konsekvenser langt utenfor Samnanger, og derfor valgte vi å be om lovlighetskontroll. Samtidig er det sørgelig at dette er nødvendig, sier Øyvind Strømmen i MDG.

Bryter med kommuneloven

Professor emeritus Jan Fridthjof Bernt ved Universitetet i Bergen peker på at stillingen som kommunedirektør er et personlig ansvar, og at kommunen i henhold til kommuneloven ikke kan overføre utøvelsen av offentlig myndighet til en som ikke er ansatt i kommunen.

– Kommuneloven åpner ikke for at kommunen kan leie inn en ansatt i et annet selskap som skal fungere som kommunedirektør. Å være kommunedirektør er et personlig ansvar, og hvis kommunen har inngått en leieavtale med et selskap om å ta hånd om denne oppgaven er dette i strid med bestemmelsene i kommuneloven. Dette er et vedtak som kan lovlighetskontrolleres, sier Bernt til Kommunal Rapport.

Professor Jan Fridthjof Bernt viser til at stillingen som kommunedirektør er et personlig ansvar som ikke kan overføres til et innleid selskap.

Varslet om brudd på innkjøpsreglene

Kommunestyret ba også den avtroppende kommunedirektøren å undersøke om formannskapetets innstilling om å leie inn kommunedirektør fra Agenda Kaupang, er i tråd med lov og forskrift om offentlige anskaffelser.

I saksdokumentene skriver Vamråk at det er protokollplikt for anskaffelser over 100.000 kroner, og at det er plikt til å innhente tilbud fra flere enn én aktør i markedet.

«Det vil si at slik vedtaket er gjort, med innhenting av kun ett tilbud, er framgangsmåten ikke i tråd med reglene om offentlige innkjøp», skriver Vamråk.

Kommunal Rapport har vært i kontakt med den innleide rådmannen Øystein Granheim fra Agenda Kaupang, for å få hans vurdering av lovligheten av sin egen ansettelse.

Han uttaler at han hadde forsøkt å komme i kontakt med professor Bernt for å få en vurdering av saken, men han hadde ikke fått svar. Han viser til at det er ordføreren som skal svare på vegne av kommunen i denne saken.

Mener at kommunen sto i en krise

Ordføreren viser til at kommunen står i en krisesituasjon.

– I midten av august gjorde rådmannen det klart at økonomisjefen også hadde sagt opp sin stilling, noe som innebar at vi i september risikerte å stå uten både rådmann og økonomisjef. Dette satte hele budsjettprosessen i fare, og vi måtte handle. I verste fall måtte statsforvalteren ta over administrasjonen av kommunen, sier Frøland.

Han viser til at kommunen har en lovpålagt plikt til å ha en kommunedirektør, og at leieavtalen med Agenda Kaupang kun gjelder for to måneder.

– Jeg mener det er et større lovbrudd å stå uten rådmann enn at vi nå har inngått en leieavtale med Agenda Kaupang for en svært begrenset tidsperiode. Med tanke på den krisen vi sto i, mener jeg at dette må være innenfor, sier Frøland.

Kritisk til opposisjonen

– *Dere har visst i tre måneder at kommunedirektøren slutter. Hvorfor kan dette plutselig bli en krise?*

– Å ansette en ny rådmann tar mer enn tre måneder, og det kom brått på oss at ingen andre ledere i kommunen ønsket å la seg konstituere til rådmann i noen måneder. Dette kom spesielt overraskende siden lederne tok på seg rådmannsoppgavene i perioden mai til september, da rådmann var sykmeldt store deler av tiden, sier Frøland.

Han tror faren for at kommunen i september også ville stå uten en økonomisjef bidro til at de ansatte vegret seg for å la seg konstituere til kommunedirektørstillingen.

– Vi ønsker ikke å instruere noen inn i en stilling de ikke ønsker å ha. Derfor valgte vi denne løsningen, sier Frøland.

Han tror kommunen nå kan få på plass et godt og solid budsjett, og han synes opposisjonen bidrar til å blåse opp saken.

– Vi står i en situasjon der vi må være konstruktive og løsningsorienterte, og det har vi vært. Jeg opplever at opposisjonen gjør en aktiv jobb med å blåse opp denne saken, sier Frøland.